

บทที่ 3

ลักษณะทั่วไปของประชากร

ลักษณะทั่วไปของประชากรที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา

ลักษณะทางประชากรโดยทั่วไป

อายุ: ประชากรที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือสตรีที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปี ที่แต่งงานแล้วและกำลังอยู่กับสามี หรือแยกกันอยู่กับสามี หม้าย หรือหย่าร้าง โดยเฉลี่ยมีอายุ 33.8 ปี อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี กล่าวคือมีถึงร้อยละ 42.8 และร้อยละ 17.8 เป็นสตรีในกลุ่มอายุ 35-39 ปี อีกประมาณร้อยละ 27 เป็นผู้ที่อยู่ในระยะปลายของวัยเจริญพันธุ์หรืออายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 12.4 เป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-24 ปี หรือผู้ที่อยู่ในระยะต้นของวัยเจริญพันธุ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุปัจจุบัน

อายุปัจจุบัน (ปี)	ร้อยละ
15 - 19	1.5 (11)
20 - 24	10.9 (80)
25 - 29	21.2 (155)
30 - 34	21.6 (158)
35 - 39	17.8 (130)
40 - 44	13.3 (97)
45 - 49	13.7 (100)
รวม	100.0 (731)

สถานที่เกิด: สตรีส่วนใหญ่เกิดในชุมชนที่ตกเป็นตัวอย่างของการศึกษา คือมีร้อยละ 30.4 ส่วนผู้ที่ไม่ได้เกิดในชุมชนนี้ พบว่า เป็นผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งย้ายมาจากภาคกลางมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 27.7 รองลงมาคือย้ายมาจากชุมชนอื่นแต่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยมีสัดส่วนของการย้ายเท่ากับร้อยละ 27.1, 11.5, 7.0 และ 2.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานที่เกิด

สถานที่เกิด	ร้อยละ
เกิดในชุมชนนี้	30.4 (222)
เกิดนอกชุมชนนี้ แต่ใน กทม.	21.1 (154)
เกิดในจังหวัดภาคกลาง ไม่รวม กทม.	27.7 (202)
เกิดในจังหวัดภาคเหนือ	7.0 (51)
เกิดในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11.5 (84)
เกิดในจังหวัดภาคใต้	2.3 (17)
รวม	100.0 (730)

หมายเหตุ: ไม่ระบุสถานที่เกิด จำนวน 1 ราย

และเมื่อพิจารณาแยกตามเขตชุมชน พบว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในเขตเมือง เป็นผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น โดยพบว่าย้ายมาจากภาคกลางมีจำนวนสูงสุด รองลงมาคือย้ายมาจากชุมชนอื่น แต่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยมีสัดส่วนการย้าย ร้อยละ 36.5, 23.0, 16.7, 9.7 และ 2.9 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่เกิดในชุมชนนั้น ๆ มีเพียงร้อยละ 11.2 ส่วนสตรีที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตชานเมือง เป็นผู้ที่เกิดในชุมชนเขตชานเมืองนั่นเองซึ่งมีถึงร้อยละ 66.0 และพบว่าผู้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนเขตชานเมืองส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากชุมชนอื่น แต่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครนั่นเอง ซึ่งมีถึงร้อยละ 17.6 รองลงมาคือย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง ร้อยละ 11.2 ส่วนผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ มีสัดส่วนของการย้ายถิ่นเท่ากัน คือร้อยละ 2.0 และพบว่า สัดส่วนของการย้ายถิ่นของสตรีจากภาคใต้น้อยที่สุด คือมีเพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้น (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง
จำแนกตามสถานที่เกิด

สถานที่เกิด	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
เกิดในชุมชนนี้	11.2 (53)	66.0 (169)
เกิดนอกชุมชนนี้ แต่ใน กทม.	23.0 (109)	17.6 (45)
เกิดในจังหวัดภาคกลาง ไม่รวม กทม.	36.5 (173)	11.2 (29)
เกิดในจังหวัดภาคเหนือ	9.7 (46)	2.0 (5)
เกิดในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16.7 (79)	2.0 (5)
เกิดในจังหวัดภาคใต้	2.9 (14)	1.2 (3)
รวม	100.0 (474)	100.0 (256)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดใน เขต เมืองมีผู้ระบุไม่ทราบสถานที่เกิด จำนวน 1 ราย

จำนวนบุตร: สำหรับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันโดยเฉลี่ยของสตรีที่เป็นตัวอย่าง
ในครั้งนี่คือ 2.9 คน ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 48.8 ของสตรีในชุมชนแออัดมีบุตรที่มี
ชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 1-2 คน รองลงมาคือร้อยละ 33.4 เป็นสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 3-4
คน ส่วนสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป มีร้อยละ 17.8 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวน บุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน (คน)	ร้อยละ
1 - 2	48.8 (357)
3 - 4	33.4 (244)
5 คนขึ้นไป	17.8 (130)
รวม	100.0 (731)
\bar{X}	2.9

สตรีในชุมชนแออัดในเขตเมือง ร้อยละ 56.0 ที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 1-2 คน รองลงมาคือ สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน 3-4 คน ประมาณร้อยละ 33.7 และพบว่าผู้ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปมีน้อยที่สุด กล่าวคือเพียงร้อยละ 10.3 เท่านั้น ส่วนสตรีในชุมชนเขตชานเมือง มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันจำนวนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ สตรีในชุมชนเขตชานเมืองมีบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 1-2 คน, 3-4 คน และ 5 คนขึ้นไปในอัตราร้อยละ 35.5, 32.8 และ 31.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 5) โดยสรุป สตรีในชุมชนเขตชานเมืองมีบุตรมากกว่าสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมือง กล่าวคือ สตรีในเขตแรกมีบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันโดยเฉลี่ย 3.7 คน และในเขตหลังมีบุตรโดยเฉลี่ย 2.5 คน

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง
จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน (คน)	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
1 - 2	56.0 (266)	35.5 (91)
3 - 4	33.7 (160)	32.8 (84)
5 คนขึ้นไป	10.3 (49)	31.7 (81)
รวม	100.0 (475)	100.0 (256)
\bar{x}	2.5	3.7

บุตรที่เสียชีวิต: ในด้านจำนวนบุตรที่เสียชีวิตของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่สตรีเหล่านี้ไม่มีบุตรเสียชีวิต ร้อยละของสตรีที่มีบุตรเสียชีวิตจำนวนหลายคนอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร ผู้ที่มีบุตรเสียชีวิตเพียง 1 คน มีร้อยละ 9.2 ส่วนผู้ที่บุตรเสียชีวิตจำนวน 2 คน, 3 คน และ 5 คนนั้น มีเพียงร้อยละ 1.9, 1.0 และ 0.1 ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วสตรีในชุมชนแออัดที่ตก เป็นตัวอย่างมีจำนวนบุตรที่เสียชีวิตเพียงร้อยละ 0.16 คนเท่านั้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวน บุตรที่เสียชีวิต

จำนวนบุตรที่เสียชีวิต (คน)	ร้อยละ
1	9.2 (67)
2	1.9 (14)
3	1.0 (7)
5	0.1 (1)
ไม่มีบุตรที่เสียชีวิต	87.8 (642)
รวม	100.0 (731)
\bar{X}	0.16

จำนวนบุตรที่เสียชีวิตของสตรีทั้ง 2 ชุมชน มีแบบแผนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะไม่มีบุตรที่เสียชีวิต และมีสตรีจำนวนน้อยที่มีบุตรเสียชีวิตหลายคนโดยพบว่า สตรีในชุมชนแออัดใน เขตเมืองและชุมชน เขตชาน เมืองที่มีบุตรเสียชีวิตเพียง 1 คน มีร้อยละ 7.6 และ 12.1 ตามลำดับ และ เมื่อสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองมีบุตรเสียชีวิตเพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 2 คน, 3 คน ก็พบว่าอัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองลดลง เหลือเพียงร้อยละ 1.3 และ 0.2 ตามลำดับ โดยเฉพาะในชุมชนแออัดในเขต เมือง ไม่พบว่ามีสตรีมีบุตรเสียชีวิตตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป สำหรับสตรีในชุมชน เขตชาน เมืองมีสัดส่วนลดลงตามลำดับ เมื่อมีบุตรเสียชีวิตเพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 2 คน และ 3 คน คือมีร้อยละ 3.1 และ 2.3 ตามลำดับ และในชุมชน เขตชาน เมืองนี้ยังพบว่าร้อยละ 0.4 สตรีมีบุตรเสียชีวิต 5 คน โดยเฉลี่ยแล้วสตรีในชุมชนแออัดในเขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง มีบุตรเสียชีวิต 0.10 คน และ 0.27 คน ตามลำดับ (ตารางที่ 7) ซึ่ง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแล้วจะเห็นว่า แม้แบบแผนจะคล้ายคลึงกัน แต่สตรี

ในชุมชนแออัดใน เขต เมือง มีบุตรที่เสียชีวิตน้อยกว่าสตรีในชุมชน เขตชาน เมือง ทั้งนี้เนื่องจาก สตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมือง อาศัยอยู่ในใจกลางของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสถานบริการ สาธารณสุข เช่น โรงพยาบาล คลินิก ตลอดจนศูนย์บริการสาธารณสุขอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มี โอกาสที่จะพบบุตรไปรับการรักษาพยาบาลได้รวดเร็วกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในชุมชน เขตชาน เมือง ซึ่ง มีการกระจายของสถานบริการสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาล คลินิก และศูนย์บริการสาธารณสุข ค่อนข้างจำกัด

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง จำแนกตามจำนวนบุตรที่เสียชีวิต

จำนวนบุตรที่เสียชีวิต (คน)	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
1	7.6 (36)	12.1 (31)
2	1.3 (6)	3.1 (8)
3	0.2 (1)	2.3 (6)
5	-	0.4 (1)
ไม่มีบุตรที่เสียชีวิต	90.9 (432)	82.0 (210)
รวม	100.0 (475)	100.0 (256)
\bar{X}	0.10	0.27

จำนวนบุตรเกิดรอด: ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 48.3 ของ สตรีที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา มีบุตรเกิดรอด 1-2 คน รองลงมาคือประมาณร้อยละ 32.0 มี จำนวนบุตรเกิดรอด 3-4 คน และร้อยละ 19.7 มีจำนวนบุตรเกิดรอดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป โดย เฉพาะสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวนบุตรเกิดรอด 3.1 คน (ตารางที่ 8)

และเมื่อพิจารณาแยกตามเขตชุมชน พบว่า สตรีในชุมชนแออัดในเขตเมืองส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร
เกิดรอด 1-2 คน รองลงมา มีจำนวนบุตรเกิดรอด 3-4 คน ในอัตราร้อยละ 55.4 และ 32.4
ตามลำดับ และสตรีที่มีบุตรจำนวนเกิดรอดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 12.2 เท่านั้น
สำหรับในชุมชนเขตชานเมืองพบว่า สตรีมีจำนวนบุตรเกิดรอดจำนวนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มี
จำนวนบุตรเกิดรอด 1-2 คน, 3-4 คน ในอัตราร้อยละ 35.2 และ 31.2 ตามลำดับ และ
มีจำนวนบุตรเกิดรอดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปถึงร้อยละ 33.6 โดยเฉลี่ยแล้วสตรีในชุมชนแออัดในเขต
เมือง และชุมชนเขตชานเมืองมีจำนวนบุตรเกิดรอด 2.6 คน และ 4.0 คนตามลำดับ ซึ่งถ้าหาก
นำจำนวนบุตรเกิดรอดนี้มาใช้ เป็นดัชนีวัดภาวะเจริญพันธุ์แล้ว อาจกล่าวได้ว่า สตรีในชุมชนเขต
ชานเมืองมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมือง (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวน
บุตรเกิดรอด

จำนวนบุตรเกิดรอด (คน)	ร้อยละ
1 - 2	48.3 (353)
3 - 4	32.0 (234)
5 คนขึ้นไป	19.7 (144)
รวม	100.0 (731)
\bar{X}	3.1

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง จำแนก ตามจำนวนบุตร เกิดรอด

จำนวนบุตร เกิดรอด (คน)	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
1 - 2	55.4 (263)	35.2 (90)
3 - 4	32.4 (154)	31.2 (80)
5 คนขึ้นไป	12.2 (58)	33.6 (86)
รวม	100.0 (475)	100.0 (256)
\bar{X}	2.6	4.0

ลักษณะโดยทั่วไปทางสังคม

สถานภาพในครัวเรือน: สถานภาพในครัวเรือนโดยทั่ว ๆ ไป ของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ปรากฏว่าร้อยละ 10.3 สตรีในชุมชนแออัดทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ผู้ที่เป็นภรรยาหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนสูงสุดคือร้อยละ 76.6 ที่เหลือมีสถานภาพเป็นบุตรและอื่นๆ ในอัตราร้อยละ 7.9 และ 5.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม
สถานภาพในครัวเรือน

สถานภาพในครัวเรือน	ร้อยละ
หัวหน้าครัวเรือน	10.3 (75)
ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน	76.6 (560)
บุตร	7.9 (58)
อื่น ๆ	5.2 (38)
รวม	100.0 (731)

สถานภาพสมรส: พบว่าส่วนใหญ่สตรีในชุมชนแออัดใน กรุงเทพมหานครกำลังอยู่กับ
กับสามีมีจำนวนสูงสุด กล่าวคือ มีถึงร้อยละ 92.9 ที่เหลือนอกจากนั้น มีสถานภาพสมรสแต่แยก
กันอยู่ หม้าย และหย่าร้างตามกฎหมาย ในอัตราร้อยละ 1.8, 2.7 และ 2.6 ตามลำดับ
(ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม
สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ร้อยละ
สมรส	92.9 (679)
สมรสแต่แยกกันอยู่	1.8 (13)
หม้าย	2.7 (20)
หย่าร้างตามกฎหมาย	2.6 (19)
รวม	100.0 (731)

ศาสนา: สำหรับศาสนา ปรากฏว่าสตรีที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์คือร้อยละ 68.5, 31.1 และ 0.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

และเมื่อพิจารณาแยกตามเขตชุมชน พบว่า สตรีในชุมชนแออัดในเขตเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คือร้อยละ 98.3 นับถือศาสนาอิสลามเพียงร้อยละ 1.1 เท่านั้น และนับถือศาสนาคริสต์น้อยที่สุดคือร้อยละ 0.6 ตรงกันข้ามกับสตรีในชุมชนเขตชานเมือง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งพบถึงร้อยละ 86.7 และนับถือศาสนาพุทธเพียงร้อยละ 13.3 และไม่มีสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตชานเมืองนับถือศาสนาคริสต์เลย (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการ
นับถือศาสนา

ศาสนา	ร้อยละ
พุทธ	68.5 (500)
อิสลาม	31.1 (227)
คริสต์	0.4 (3)
รวม	100.0 (730)

หมายเหตุ: มีผู้ที่ไม่ตอบ จำนวน 1 ราย

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตเมืองและชุมชน เขตชานเมือง จำแนก
ตามการนับถือศาสนา

ศาสนา	ชุมชนแออัด	ชุมชนเขต
	ในเขตเมือง	ชานเมือง
พุทธ	98.3 (466)	13.3 (34)
อิสลาม	1.1 (5)	86.7 (222)
คริสต์	0.6 (3)	-
รวม	100.0 (474)	100.0 (256)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดในเขตเมือง มีผู้ไม่ตอบจำนวน 1 ราย

การศึกษา : ในด้านการศึกษานั้น จากการศึกษาในชุมชนแออัดโดยทั่ว ๆ ไป พบว่า ประชากรในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาดำ เช่น การศึกษาของคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้ทำการศึกษาชุมชนแออัด คลองเตยในปี พ.ศ.2514 พบว่าการศึกษาของประชากรส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับ ป.4 และต่ำกว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า ป.4 มีน้อยมาก สำหรับในการศึกษาคั้งนี้พบว่า สตรีที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่ ยังมีการศึกษาดำ กล่าวคือร้อยละ 67.3 จบการศึกษาแค่ชั้น ป.4 และพบว่าร้อยละ 6.7 ไม่ได้ เรียนหนังสือ ผู้ที่เรียนจบชั้น ป.1 - ป.3 มีร้อยละ 4.5 การศึกษาในระดับมัธยมมีแต่ไม่มาก กล่าวคือมีเพียงร้อยละ 15.2 โดยเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาตรีแทบจะไม่มีเลย คือมีเพียง ร้อยละ 1.5 เท่านั้น (ตารางที่ 14)

ส่วนการศึกษาของสามีสตรี พบว่า สามีของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงกว่าสตรี กล่าวคือร้อยละ 57.5 จบการศึกษา ป.4 มีเพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้น ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และร้อยละ 2.1 ที่เรียนแค่ ป.1 - ป.3 ที่จบการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา มีร้อยละ 25.1 และร้อยละ 3.3 ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปี 1 ของมหาวิทยาลัย ขึ้นไป ในจำนวนนี้มีร้อยละ 0.1 ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท (ตารางที่ 14) ทั้งนี้คงเป็น เรื่องของวัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละสังคม ที่เปิดโอกาสให้ชายได้รับการศึกษามากกว่าหญิง

ตารางที่ 14 อัตราส่วนร้อยละของสตรีและสามีของสตรี ในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ร้อยละของ ระดับการศึกษาของสตรี	ร้อยละของ ระดับการศึกษาของสามีสตรี
ไม่ได้เรียน	6.7 (49)	1.8 (13)
ป.1 - ป.3	4.5 (33)	2.1 (15)
ป.4	67.3 (492)	57.5 (420)
ป.5 - ป.6	3.6 (26)	3.0 (22)
ม.1 - ม.3	7.4 (54)	8.4 (61)
ม.4 - ม.6	7.8 (57)	16.7 (122)
จบปี 1-3 มหาวิทยาลัย/ เทียบเท่า	1.1 (8)	1.3 (10)
ปริญญาตรี	1.5 (11)	1.9 (4)
ปริญญาโท	-	0.1 (1)
ไม่ทราบ	0.1 (1)	0.5 (4)
ไม่เข้าข่าย	-	6.7 (49)
รวม	100.0 (731)	100.0 (731)

เมื่อจัดกลุ่มการศึกษาสำหรับการวิเคราะห์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ
เรียนจบชั้นประถม 1-4 และสูงกว่าชั้นประถม 4 ก็ยังพบว่าสตรีทั้งสองชุมชนยังมีระดับการศึกษา
ต่ำ กล่าวคือ ในชุมชนแออัดในเขตเมือง มีสตรีที่ไม่เคยเรียนหนังสือร้อยละ 9.5 และร้อยละ
63.7 จบการศึกษาในระดับ ป.1 - ป.4 สตรีที่จบการศึกษาสูงกว่าชั้นประถม 4 มีร้อยละ
26.8 สำหรับในชุมชนเขตชานเมืองนั้น พบว่ามีสตรีที่ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 1.6 แต่จบ

การศึกษาในระดับที่สูงกว่า ป.4 มีเพียงร้อยละ 11.3 ส่วนใหญ่สตรีในชุมชนเขตชานเมืองมีการศึกษาสูงสุดในระดับการศึกษา ป.1 - ป.4 คือมีร้อยละ 87.1 (ตารางที่ 15) เมื่อพิจารณาอัตราส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือ จะเห็นว่าสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมือง มีอัตราส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือสูงกว่าสตรีในชุมชนเขตชานเมือง ทั้งนี้อาจเนื่องจากสตรีในชุมชนเขตชานเมืองส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่น ส่วนสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมืองนั้น จะเป็นผู้ที่ย้ายถิ่นเป็นส่วนใหญ่ (รายละเอียดดูในตารางที่ 3) จากสาเหตุนี้อาจเป็นเหตุให้อัตราส่วนของผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือในชุมชนแออัดในเขตเมืองสูงกว่าสตรีในชุมชนเขตชานเมือง

ตารางที่ 15 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมืองและชุมชนเขตชานเมือง จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ชุมชนแออัด ในเขตเมือง	ชุมชนเขต ชานเมือง
ไม่ได้รับการศึกษา	9.5 (45)	1.6 (4)
ป.1 - ป.4	63.7 (302)	87.1 (223)
สูงกว่าชั้น ป.4	26.8 (127)	11.3 (29)
รวม	100.0 (474)	100.0 (256)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดในเขตเมืองมีผู้ระบุว่า ไม่ทราบจำนวน 1 ราย

ลักษณะทางด้าน เศรษฐกิจ

รายได้ของครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ รายได้ของครอบครัว หมายถึง เฉพาะรายได้รวมของสามีและภรรยา หรือถ้าฝ่ายใดมีรายได้ก็ให้ถือว่ารายได้นั้นเป็นรายได้ของครอบครัว สำหรับในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือนนั้นมีจำนวนร้อยละ 3.9 นอกจากนี้ยังพบว่า รายได้ของครอบครัว 3,000 บาทต่อเดือน เป็นรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือมีถึงร้อยละ 11.4 เมื่อนำรายได้ของครอบครัวมาหารรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าเป็นประมาณการ 4,485.67 บาท และเมื่อนำมาหาค่ามัธยฐานพบว่า ครึ่งหนึ่งของครอบครัวที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา มีรายได้เดือนละ 4,000 บาท ซึ่งเมื่อจัดกลุ่มรายได้ของครอบครัวโดยใช้ค่ามัธยฐาน พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าค่ามัธยฐานมีร้อยละ 48.5 ส่วนครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่าค่ามัธยฐานมีร้อยละ 51.5 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว (บาท)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000	48.5 (320)
4,000 ขึ้นไป	51.5 (340)
รวม	100.0 (660)

หมายเหตุ: มีผู้ไม่เข้าข่าย ไม่ทราบ ไม่ตอบจำนวน 71 ราย

และพบว่าครอบครัวในชุมชนแออัดใน เขตเมือง มีรายได้ครอบครัวสูงกว่าชุมชน เขต
ชานเมือง คือ ครอบครัวในชุมชนแออัดใน เขตเมืองร้อยละ 64.4 มีรายได้ครอบครัวในระดับ
4,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน ในขณะที่ครอบครัวในชุมชน เขตชานเมืองมีรายได้ในระดับนี้เพียง
ร้อยละ 27.9 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตเมืองและชุมชน เขตชานเมือง จำแนก
ตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว (บาท)	ชุมชนแออัด ใน เขตเมือง	ชุมชน เขต ชานเมือง
ต่ำกว่า 4,000	35.6 (152)	72.1 (168)
4,000 ขึ้นไป	64.4 (275)	27.9 (65)
รวม	100.0 (427)	100.0 (233)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดใน เขตเมือง มีผู้ไม่เข้าข่าย ไม่ทราบ ไม่ตอบจำนวน 48 ราย

ชุมชนแออัดใน เขตชานเมือง มีผู้ไม่เข้าข่าย ไม่ทราบ ไม่ตอบ จำนวน 23 ราย

อาชีพ จากตารางที่ 18 พบว่า สตรีที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน
และว่างงานร้อยละ 38.5 รองลงมาประกอบอาชีพการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ร้อยละ 15.6
และร้อยละ 13.5 ประกอบอาชีพทางด้านช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต ร้อยละ 10.9
ที่เป็นกรรมกร ร้อยละ 7.3 ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ร้อยละ 7.0 ประกอบอาชีพทาง
ด้านบริการ ร้อยละ 2.9 ที่ทำงานเป็นเสมียนหรือพนักงานที่เกี่ยวข้อง มีเพียงร้อยละ 1.6
เท่านั้น ที่ทำงานเกี่ยวกับวิชาชีพและบริหาร

และสำหรับอาชีพของสามีสตรีนั้น จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 20.0 ทำงานเกี่ยวกับช่างหรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต รองลงมา เป็นกรรมกรถึงร้อยละ 18.1 ร้อยละ 15.2 ขับยานพาหนะ และร้อยละ 9.7 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 9.3 ทำงานด้านบริการ มีร้อยละ 7.8 ที่ทำการค้าขาย ร้อยละ 2.9 ทำงานเสมียนหรือพนักงานที่เกี่ยวข้อง และร้อยละ 3.7 ทำงานเกี่ยวกับด้านวิชาชีพและบริหาร ในจำนวนนี้พบว่าสามีสตรีว่างงานถึงร้อยละ 5.7

ตารางที่ 18 อัตราส่วนร้อยละของสตรีและสามีสตรี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ร้อยละ ของอาชีพสตรี	ร้อยละของ อาชีพสามีสตรี
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาชีพ/บริหาร	1.6 (2)	3.7 (27)
เสมียนพนักงานที่เกี่ยวข้อง	2.9 (21)	2.9 (21)
ค้าขาย	15.6 (114)	7.8 (57)
เกษตรกรรม	7.3 (53)	9.7 (71)
ขับยานพาหนะ	1.6 (12)	15.2 (111)
ช่างหรือผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการผลิต	13.5 (99)	20.0 (146)
กรรมกร	10.9 (80)	18.1 (132)
บริการ	7.0 (51)	9.3 (68)
ว่างงาน/แม่บ้าน	38.5 (287)	5.7 (42)
ไม่ตอบ	0.3 (2)	0.8 (6)
ไม่เข้าข่าย	-	6.7 (49)
ไม่ทราบ	-	0.1 (1)
รวม	100.0 (731)	100.0 (731)

เมื่อพิจารณาการประกอบอาชีพของสตรีจากในตารางที่ 18 ทำให้ทราบว่าสตรีในชุมชนที่ทำการศึกษามีประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน แต่การกระจายของจำนวนสตรีที่ประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพนั้นมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก จากการกระจายของข้อมูลในลักษณะดังกล่าวมาแล้ว เมื่อผู้วิจัยนำตัวแปร "อาชีพ" มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ทำให้ไม่สามารถให้ความหมายในการวิเคราะห์ได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำเอาการประกอบอาชีพของสตรีเหล่านั้นมารวมกัน เข้าเป็นสถานภาพการทำงานของสตรี และได้จำแนกสถานภาพการทำงานของสตรีออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ไม่ได้ทำงาน ซึ่งได้แก่ สตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้านแต่เพียงอย่างเดียวและว่างงาน ซึ่งพบว่ามีร้อยละ 39.4, ทำงาน ซึ่งได้แก่ สตรีที่ประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพ การค้า การใช้แรงงาน และการเกษตร ซึ่งพบว่ามีร้อยละ 60.6 (ตารางที่ 19)

สำหรับในชุมชนแออัดในเขตเมือง มีสตรีที่ไม่ได้ทำงานร้อยละ 38.3 และสตรีที่ทำงานร้อยละ 61.7 ส่วนในชุมชนเขตชานเมืองมีสัดส่วนของสตรีที่ไม่ได้ทำงานร้อยละ 41.4 และสตรีที่ทำงานร้อยละ 58.6 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 19 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	ร้อยละ
ไม่ได้ทำงาน	39.4 (287)
ทำงาน	60.6 (442)
รวม	100.0 (729)

หมายเหตุ: มีผู้ที่ไม่ตอบจำนวน 2 ราย

ตารางที่ 20 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
ไม่ได้ทำงาน	38.3 (181)	41.4 (106)
ทำงาน	61.7 (292)	58.6 (150)
รวม	100.0 (473)	100.0 (256)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดใน เขต เมือง มีผู้ไม่ตอบจำนวน 2 ราย

ลักษณะทางด้านสภาวะอนามัยแม่

การฝากครรภ์: จากการศึกษาของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งทำการศึกษาในชุมชนแออัดคลองเตยในปี พ.ศ. 2514 พบว่า สตรีเมื่อตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ไม่ไปฝากครรภ์ และในจำนวนผู้ที่ไปฝากครรภ์ก็ไม่ได้ไปตามที่แพทย์นัดทุกครั้ง สำหรับในการศึกษารุ่นนี้ (ตารางที่ 21) พบว่า เมื่อสตรีตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายส่วนใหญ่ไปฝากครรภ์ มีเพียงร้อยละ 7.8 เท่านั้นที่ไม่เคยไปฝากครรภ์เลย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งการไปรับบริการฝากครรภ์ ปรากฏว่า สตรีเหล่านี้ยังมีการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้อง หรืออาจกล่าวได้ว่า สตรีเหล่านี้ไม่ได้ไปรับบริการตามที่แพทย์หรือพยาบาลนัดทุกครั้งเพราะพบว่ามีร้อยละ 23.2 สตรีไปรับบริการฝากครรภ์ 1-3 ครั้ง และร้อยละ 69.0 ไปรับบริการฝากครรภ์ 4 ครั้งขึ้นไป ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้กำหนดให้ร้อยละ 70 ของสตรีเมื่อตั้งครรภ์ไปรับบริการฝากครรภ์จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งถ้าพิจารณาจากค่าร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดที่ไปรับบริการฝากครรภ์ 4

ครั้งขึ้นไปนั้น จึงดูเหมือนว่า สตรีในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานครที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีแนวโน้มที่จะ เป็นไปตาม เป้าหมาย

สตรีในชุมชนแออัดใน เขตเมือง เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย ร้อยละ 70.7 ไปรับบริการฝากครรภ์จำนวน 4 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 23.4 ไปรับบริการฝากครรภ์จำนวน 1-3 ครั้ง และมีผู้ที่ไม่เคยไปฝากครรภ์ร้อยละ 5.9 ส่วนสตรีในชุมชนเขตชานเมือง เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายไม่ไปฝากครรภ์ร้อยละ 11.4 ร้อยละ 22.7 ไปรับบริการฝากครรภ์ 1-3 ครั้ง และร้อยละ 65.9 ไปรับบริการฝากครรภ์ 4 ครั้งขึ้นไป (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 21 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวนครั้งการไปรับบริการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

จำนวนครั้งการไปรับบริการฝากครรภ์	ร้อยละ
ไม่ฝาก (0 ครั้ง)	7.8 (57)
ฝาก 1 - 3 ครั้ง	23.2 (169)
ฝาก 4 ครั้งขึ้นไป	69.0 (503)
รวม	100.0 (729)

หมายเหตุ: มีผู้ที่ไม่ตอบ จำนวน 2 ราย

ตารางที่ 22 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชาน เมือง จำแนกตามจำนวนครั้งการไปรับบริการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

จำนวนครั้งการ ไปรับบริการฝากครรภ์	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
ไม่ฝาก (0 ครั้ง)	5.9 (28)	11.4 (29)
ฝาก 1 - 3 ครั้ง	23.4 (111)	22.7 (58)
ฝาก 4 ครั้งขึ้นไป	70.7 (335)	65.9 (168)
รวม	100.0 (474)	100.0 (255)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัด เขตชั้นในมี ผู้ที่ไม่ตอบจำนวน 1 ราย
ชุมชนเขตชานเมือง ผู้ที่ไม่ตอบจำนวน 1 ราย

สถานที่ไปรับบริการฝากครรภ์

สำหรับสถานที่ไปรับบริการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายนั้น พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ไปรับบริการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐในสัดส่วนสูงสุด รองลงมา คือ ไปรับบริการฝากครรภ์ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร ในอัตราร้อยละ 66.3 และ 20.6 ตามลำดับ ส่วนการไปรับบริการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชนพบเพียงร้อยละ 5.3 (ตารางที่ 23)

และจากตารางที่ 24 พบว่า ในชุมชนแออัดในเขตเมือง สตรีนิยมไปรับบริการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐมากที่สุดคือร้อยละ 81.7 รองลงมาคือไปรับบริการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชนร้อยละ 6.5 และไปรับบริการฝากครรภ์ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 5.9 ทั้งนี้อาจเนื่องจากในเขตเมืองของกรุงเทพมหานครนั้น มีโรงพยาบาลของรัฐอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้สตรีในชุมชนแออัดในเขตเมือง สามารถที่จะเลือกสถานบริการได้ตามที่ตนปรารถนา ส่วนในชุมชนเขตชานเมือง พบว่า สตรีไปรับบริการฝากครรภ์ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขสูงสุดคือ ร้อยละ 47.7 รองลงมาคือไปรับบริการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 37.9 มีเพียงร้อยละ 3.1 เท่านั้น ที่ไปรับบริการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิกเอกชน

ตารางที่ 23 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานที่
ไปรับบริการฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

สถานที่ไปรับบริการฝากครรภ์	ร้อยละ
ไม่ฝาก	7.8 (57)
ฝากโรงพยาบาล เอกชนหรือคลินิก เอกชน	5.3 (39)
ฝากโรงพยาบาลของรัฐ	66.3 (485)
ฝากศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร	20.6 (150)
รวม	100.0 (731)

ตารางที่ 24 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตเมืองและชุมชน เขตชานเมือง จำแนก
ตามสถานที่ไปฝากครรภ์ เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

สถานที่ไปรับบริการฝากครรภ์	ชุมชนแออัด	ชุมชน เขต
	ใน เขตเมือง	ชานเมือง
ไม่ฝาก	5.9 (28)	11.3 (29)
ฝากโรงพยาบาล เอกชนหรือคลินิก เอกชน	6.5 (31)	3.1 (8)
ฝากโรงพยาบาลของรัฐ	81.7 (388)	37.9 (97)
ฝากศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร	5.9 (28)	47.7 (122)
รวม	100.0 (475)	100.0 (256)

การได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในระหว่างตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

สำหรับการได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในระหว่างตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายนั้น จากข้อมูล (ตารางที่ 25) แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของสตรีที่ได้รับวัคซีน และไม่ได้รับวัคซีนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ สตรีที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก มีอัตราร้อยละ 55.2 และสตรีที่ไม่เคยได้รับร้อยละ 44.8

ในชุมชนแออัดใน เขต เมือง สตรีที่ตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก ร้อยละ 43.0 และไม่เคยได้รับวัคซีน ร้อยละ 57.0 ส่วนในชุมชนเขตชานเมืองนั้นพบว่า อัตราของสตรีที่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายมีเพียงร้อยละ 23.0 และมีสตรีที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักถึงร้อยละ 77.0 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมือง ส่วนใหญ่ได้ไปฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งไม่มีนโยบายในการให้วัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักแก่สตรีขณะตั้งครรภ์ ทั้งนี้ เพราะโรงพยาบาลเหล่านี้ถือว่าเครื่องมือในการทำคลอดสะอาดปราศจากเชื้อบาดทะยักนั่นเอง (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 25 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

การได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก	ร้อยละ
เคย	55.2 (393)
ไม่เคย	44.8 (319)
รวม	100.0 (712)

หมายเหตุ: มีผู้ ไม่ทราบ ไม่ตอบ จำนวน 19 ราย

ตารางที่ 26 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขต เมืองและชุมชน เขตชานเมือง จำแนกตามการได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก เมื่อตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้าย

การได้รับวัคซีนป้องกัน โรคบาดทะยัก	ชุมชนแออัด ใน เขต เมือง	ชุมชน เขต ชาน เมือง
เคย	43.0 (196)	77.0 (197)
ไม่เคย	57.0 (260)	23.0 (59)
รวม	100.0 (456)	100.0 (256)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดใน เขต เมืองมีผู้ ไม่ทราบ ไม่ตอบ จำนวน 19 ราย

แหล่งที่ได้รับความรู้และคำแนะนำ เกี่ยวกับการอนามัยแม่และ เด็ก

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา ร้อยละ 42.6 ได้รับความรู้และคำแนะนำ เกี่ยวกับการอนามัยแม่และ เด็กจากโรงพยาบาล ร้อยละ 30.3 จากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ร้อยละ 5.7 ได้รับความรู้และคำแนะนำจาก ผสส. ร้อยละ 2.0 จาก อสม. ร้อยละ 1.6 จาก อสส. และมีส่วนน้อยที่สุดที่ได้รับความรู้และคำแนะนำจาก กรรมการชุมชนคือ ร้อยละ 0.5 นอกจากนี้ยังพบว่า สตรีเหล่านี้ได้รับความรู้และคำแนะนำจาก แหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 6.2 และยังมีสตรีที่ไม่เคยได้รับความรู้และคำแนะนำ เกี่ยวกับการอนามัยแม่ และ เด็ก ร้อยละ 11.1 (ตารางที่ 27)

เมื่อจัดกลุ่มแหล่งที่ได้รับความรู้และคำแนะนำ เกี่ยวกับการอนามัยแม่และ เด็ก ออกเป็น 4 ประเภท คือ ไม่เคยได้รับความรู้และคำแนะนำ, ได้รับความรู้และคำแนะนำจากอาสาสมัครสาธารณสุข, ได้รับความรู้และคำแนะนำจากบุคลากรทางสาธารณสุข, ได้รับความรู้และคำแนะนำ

จากแหล่งอื่น ๆ พบว่าในชุมชนแออัดในเขตเมือง สตรีได้รับความรู้และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด คือร้อยละ 81.8 ได้รับความรู้และคำแนะนำจากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 4.0 แหล่งที่สตรีได้รับความรู้และคำแนะนำน้อยที่สุดคือจากอาสาสมัครสาธารณสุข ซึ่งพบว่า มีเพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีสตรีที่ไม่เคยได้รับความรู้และคำแนะนำอีก ร้อยละ 11.0 ในชุมชนเขตชานเมืองก็เช่นเดียวกัน แหล่งที่สตรีได้รับความรู้และคำแนะนำสูงสุด คือ จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 56.2, ร้อยละ 22.3 ได้รับความรู้และคำแนะนำจากอาสาสมัครสาธารณสุข ร้อยละ 10.2 ได้รับความรู้และคำแนะนำจากแหล่งอื่น ๆ และร้อยละ 11.3 ไม่เคยได้รับความรู้และคำแนะนำ (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 27 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามแหล่งที่ ได้รับความรู้และคำแนะนำ

แหล่งที่ได้รับความรู้และคำแนะนำ	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับความรู้และคำแนะนำ	11.1 (81)
ผสส.	5.7 (42)
อสม.	2.0 (14)
อสส.	1.6 (12)
เจ้าหน้าที่ศูนย์สาขา	30.3 (221)
กรรมการชุมชน	0.5 (4)
โรงพยาบาล	42.6 (311)
อื่น ๆ	6.2 (45)
รวม	100.0 (730)

หมายเหตุ: มีผู้ไม่ตอบจำนวน 1 ราย

ตารางที่ 28 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมืองและชุมชนเขตชานเมือง จำแนกตามแหล่งที่ได้รับความรู้และคำแนะนำ

แหล่งที่ได้รับความรู้และคำแนะนำ	ชุมชนแออัด ในเขตเมือง	ชุมชนเขต ชานเมือง
ไม่เคยได้รับความรู้และคำแนะนำ	11.0 (52)	11.3 (29)
อาสาสมัครสาธารณสุข	3.2 (15)	22.3 (57)
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	81.8 (388)	56.2 (144)
แหล่งอื่น ๆ	4.0 (19)	10.2 (26)
รวม	100.0 (474)	100.0 (256)

หมายเหตุ: ชุมชนแออัดในเขตเมือง มีผู้ไม่ตอบจำนวน 1 ราย

ทัศนคติที่มีต่อการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร

นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมาใช้หรือไม่มาใช้สถานบริการสาธารณสุข ซึ่งรัฐได้จัดไว้บริการประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครนั้น เป็นสถานบริการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนไปใช้บริการเพื่อรักษาการเจ็บป่วย แต่ถ้าศูนย์บริการสาธารณสุขขาดบริการที่ดี ย่อมทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีในกลุ่มประชาชน ทำให้ประชาชนไม่ยอมมาใช้บริการ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ร้อยละ 8.0 ไม่เคยไปใช้บริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 29)

และเมื่อจำแนกทัศนคติของสตรีที่เคยไปใช้บริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานครพบว่า ในจำนวนสตรีที่เคยไปใช้บริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 76.8 มีความพอใจต่อ

บริการ ส่วนผู้ที่ไม่พอใจต่อบริการมีร้อยละ 13.0 และกลุ่มที่บางครั้งพอใจและบางครั้งไม่พอใจ มีร้อยละ 10.2 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 29 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการไป ใช้บริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร

การไปใช้บริการศูนย์สาธารณสุข กรุงเทพมหานคร	ร้อยละ
เคย	92.0 (138)
ไม่เคย	8.0 (12)
รวม	100.0 (150)

ตารางที่ 30 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดใน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามทัศนคติ ที่มีต่อบริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร

ทัศนคติที่มีต่อบริการศูนย์สาธารณสุข กรุงเทพมหานคร	ร้อยละ
พอใจ	76.8 (106)
ไม่พอใจ	13.0 (18)
บางครั้งพอใจ และบางครั้งไม่พอใจ	10.2 (14)
รวม	100.0 (138)

ตารางที่ 31 แสดงถึงทัศนคติที่มีต่อบริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร เฉพาะกลุ่มสตรีที่แสดงความพอใจและไม่พอใจในบริการของศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ส่วนกลุ่มผู้ที่บางครั้งพอใจและบางครั้งไม่พอใจจะไม่นำเข้ามาพิจารณา เนื่องจากจำนวนตัวอย่างน้อยมาก ซึ่งพบว่า ในชุมชนแออัดในเขตเมืองมีสตรีร้อยละ 90.0 แสดงทัศนคติที่พอใจต่อบริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร และมีร้อยละ 10.0 ในกลุ่มสตรีที่มีทัศนคติที่ไม่พอใจ และในชุมชนเขตชานเมือง สตรีที่มีทัศนคติความพอใจต่อบริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ 84.6 และร้อยละ 15.4 ที่มีทัศนคติที่ไม่พอใจ

ตารางที่ 31 อัตราส่วนร้อยละของสตรีในชุมชนแออัดในเขตเมืองและชุมชนเขตชานเมือง จำแนกตามทัศนคติที่มีต่อบริการศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานคร

ทัศนคติที่มีต่อบริการศูนย์สาธารณสุข กรุงเทพมหานคร	ชุมชนแออัด ในเขตเมือง	ชุมชนเขต ชานเมือง
พอใจ	90.0 (18)	84.6 (86)
ไม่พอใจ	10.0 (2)	15.4 (16)
รวม	100.0 (20)	100.0 (104)